

kunne gives, naar særlige Forhold tale derfor, naar Kommissionens Anbefaling foreligger, og Landbrugsministerens Samtykke er indhentet, men en absolut Betingelse for Tillægslaan maa det være, at Ejeren ved Driften af den oprindelige Lod har vist fortrinlig Dygtighed. Jeg har derfor foreslaaet, at den samlede Sum af det oprindelige Laan og Tillægslaanet kan gaa op til 7,000 Kr. og ikke mere. Derved ligestilles Statshusmænd, der i sin Tid have faaet Laan paa Ejendomme paa 5,000 Kr. og derunder, med dem, der nu faa Maksimumslaanet, og Forholdet mellem Laanet og Laaneværdien bliver som efter mit Ændringsforslag til § 7.

Endelig har jeg foreslaaet Tilføjelsen af en ny Paragraf, der tilsigter, at Sognekommunerne gøres interesserede i, at Statskassen ikke lider noget Tab ved et i Henhold til denne Lov oprettet Husmandsbrug, idet jeg foreslaar, at den Sognekommune, hvori et saadant tabbringende Brug er beliggende, skal refundere Statskassen Halvdelen af det lidte Tab, naturligvis under Forudsætning af, at Sogneraadet i sin Tid anbefalede Oprettelsen af Bruget. Som Forholdet nu er, have Kommunerne intet Ansvar, hverken for Laangivernes eller Laantagernes Kvalifikationer eller for, at den udsete Husmandslod er passende til sit Øjemed og til sin Pris. Ja, de have ganske vist et moralsk Ansvar, men det er min Erfaring, at der gives ikke faa Tilfælde, hvor de tage sig dette moralske Medansvar lovlig let. Det skydes over paa Kommissionerne; Kommissionerne kunne jo nok bedømme Jordloddens Beskaffenhed og dens Pris, men Kommissionens Medlemmer kunne ikke kende Laansøgeren personlig, i alt Fald ikke alle Laansøgerne, og de kunne ikke vurdere deres rent personlige Kvalifikationer, som i dette Tilfælde have saa overordentlig meget at sige. Det kan derimod Sogneraadet, og derfor finder jeg det ikke ubilligt, om Kommunerne foruden det moralske ogsaa faa et juridisk Medansvar for, at de udsete Huslodder egne sig til Husmandsbrug og komme paa de rette Hænder. Jeg tror ikke, at denne Foranstaltning vil hindre en sund Benyttelse af Loven. Tværtimod tror jeg, den vil blive mere sund, dersom en Ændring vedtages.

Sogneraadene ville, det er min Overbevisning, ikke vægre sig ved at give deres Anbefaling, hvis Laansøgeren er kvalificeret, og hvis Lodden egner sig til at blive Husmandsbrug. Sogneraadet vil kun holde sig tilbage, hvis Laansøgeren ikke er kvalificeret, og hvis Lodden ikke egner sig til at blive Husmandsbrug, og i saadanne Tilfælde er det jo kun godt, at Husmandsbruget ikke bliver oprettet, thi det, hvorpaa det kommer an, er dog ikke, at der oprettes saa mange Husmandsbrug som muligt, men at der skabes tilfredse Hjem og en Stab af dygtige Statshusmænd, der har Mulighed for at arbejde sig frem.

Jeg anbefaler altsaa de Ændringsforslag, jeg har stillet, dels sammen med ærede Medlemmer af Udvalget, dels alene.

Poul Christensen: Det Mindretal, hvortil jeg hører, har ogsaa med Fornøjelse deltaget i de Forhandlinger, der ere førte om det foreliggende Spørgsmaal. Ogsaa jeg skal erkende, at Forhandlingerne have været førte under fredelige og venskabelige Former, og jeg tror ogsaa at turde sige, at man fra alle Sider saa vidt mulig har stræbt efter at naa et tilfredsstillende Resultat. Det Mindretal, hvortil jeg hører, har det været særlig magtpaaliggende at lytte til Sagkundskabens Raad ude fra Bondelandet, de Raad og Ønsker, som blive fremsatte fra selve Husmændenes Kreds. Jeg tror, dette er ganske klogt og forsvarligt, naar et Spørgsmaal foreligger til Behandling, der i og for sig ikke er noget stort Spørgsmaal, ikke nogen gennemgribende Reform, om end det er en god og brugbar lille Lejlighedslov. Det store Jordspørgsmaal løser det dog paa ingen Maade. Det er jo ogsaa hele Udvalget og Ministeren enige i, idet der fra Ministerens Side stilles en Kommission i Udsigt til at overveje dette gode og store Forhold.

Vi have, som sagt, søgt at tage Sagkundskaben med paa Raad i vore Bestræbelser for at komme fremad, og jeg skal først omtale, hvad vi have foreslaaet med Hensyn til § 1 i Lovforslaget, der gaar ud paa en anden Ordning af de bestaaende Kommissioner. Her ønskede Husmandsorganisationerne Indflydelse paa Kommissionens Sammensætning, og vi have i Ud-